

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Ulloq: 08.Juli 2022

UKA2022/32

Inatsisartut Suleriaasianni §33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Kujataata Kommuneani kangerlunni savaateqarfeqarfigineqartuni nattoralinnik kisitsisoqarnissaannik kisitsinermilu susassaqartut akuutinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortq, Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit)

Tunngavilersuut:

Naluneqanngitsutut Nattorallit eqqissisimatitaapput tamannalu 1973-mili atuuppoq. Maanna kujataanni savaateqarnermik inuussutissarsiuteqartut Nattorallit amerlatsikkiartuinnarnerarlugit oqariartuuteqartalerput inuussutissarsiutiminnullu akornutigalugit oqaatigisarpaat. Nattorallit savaaqqanik nerisaqarsinnaasarnerat ajornartorsiutigineqarpoq savaatillillu savaatiminnik arlalinnik annasaqaatigisarlugu oqaatigaat.

Nattoralinnik kingullermik 1980-ikkuni kisitsisoqarsimavoq, Pinngortitaleriffimmiillu oqaatigineqarpoq Nattorallit amerlatsikkiartortut.

Savaatillit ataatsimeersuarneranni Juli 2022-mi pisumi Pinngortitaleriffiup saqqummiussai naapertorlugit nattorallit kingullermik 1980-ikkunni kisinneqarput, ukiunilu kingullerni amerliartorneri oqaatigineqarluni, Nattorallit 1973-imili eqqissisimatitaalersimapput.

Savaatillit arlaqartut nattoralinnik ajornartorsiuteqarnerminnik oqaatiginnipput, nattorallit savaaqqanik nerisaqarsinnaasarnerat ilaatigut

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

uppernarsaatissaqartinneqarpoq, aammalu oqaatigineqarluni Nattorallit siornatigornit piniariaatsiminnik allangoriartorsimasut, kisimiillutik piniartarnertik allanngartissimavaat amerlasuukkaarlutillu piniaqatigiittalersimallutik, pinngortitaleriffiup assersuutitut saqqummiuppaa Norge-mi misissuisoqarsimasoq tassanili tutut pineqarlutik.

Nattorallit nerisaqarnerannut misissuineq 1970-ikkunni pisimavoq, taamanilu savaaqqanik nerisaqarneq nattorallit nerisaannut 5%-inik kisitsisilerneqarsimalluni, maannakkulli nattorallit amerlatsissimaneranik malussarniarnermi ilisimaneqanngilaq nattorallit qanoq annertutigisumik savaaqqanik nerisaqartarnersut.

Nattoralinnik kisitsisimanerup qanganitsersimanera savaatillillu ullumikkut nattorallit amerlisimanerannik oqariartuuteqarnerat ilutigalugu tulluurtuuvooq Nattoralinnik Kommune Kujallermi kangerlunni: Ikersuarmi, Sermilik avannarleq, Tunulliarfik, Nardlunaq, Kangerluarsuk, Igalikup Kangerlua, Kangerluarsorujuk, Torsukattak, Alluitsuip kangerlua, Uunartup kangerlua, Sermilik kujalleq, Tasermiullu kangerlunnit savaateqarfeqarfigineqartuni tamani kisitsisoqarnissaa, Pinngortitaleriffiup naatsorsuisimanera naappertorlugu piffik tamanna kisitsivigineqassappat umiatsiamik immamiit kisitsineq ingerlanneqarsinnaasasoq sapaatip akunnerini marlunni umiatsimi inuit marluk atorineqassapput, tamannalu 500.000.-kr-inik naleqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. Nattoralinnik kisitsisoqareernerata kingorna nattorallik inuussutissarsiutinut akornutaaneri eqqarsaatigalugu eqqartoqqinneqartariaqarpoq Nattorallit eqqissisimatitaanerat qanoq iliorfigineqarsinnassanersoq, inuussutissarsiutinummi annerusumik akornutaannginnissaat anguniarneqartariaqarpoq. Ilaatigut savaateqarfiit eqqaaniittut ikilisarneqartariaqarnerisut eqqartortariaqarumaarpoq.

Taamma siunnersuuteqarlunga oqallilluarnissamut neriuuteqarlunga qujavunga.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai:

Pinngortitaleriffiup kujataani nangerlunni nattoralinnik kisitisoqassappat aningaasartuutissatut naatsorsuutigaat 500.000 koruunit missaat. Kisitsineq sapaatip akunnerini marlunni ingerlanneqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taakku saniatigut aningaasartuutaasinnaasut allat allaffissornermi atorneqartussat AC fuldmægtigimut atorneqartussat minnerpaamik 500.000 kr-ninik naleqassasut ilimanaateqarpoq taamaammat aningaasartuutissat katillugit 1 mio. Koruunit missaaannik atorneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Namminersorluni inuussutissarsiuteqartunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai:

Soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai:

Soqanngilaq

Kujataata Kommuneani kangerlunni savaateqarfeqarfigineqartuni nattoralinnik kisitsisoqarnissaannik kisitsinermilu susassaqtut akuutinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.
(Inatsisartunut ilaasorta, Mariane Paviasen, Inuit Ataqtigiit)

Akissuteqaat

(Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut sinnerlugit Inatsisartunut ilaasorta Mariane Paviasen, Inuit Ataqtigiit, siunnersuummik saqqummiussineranut qutsavigaara.

2021-2030-mut Nunalerinermut Periusissiap atuutsinneqarnissaa Naalakkersuisut sulissutigaat. Suliaqarnermi tassani pingaaruteqartortaraa savaaqqat pissarsiaqarfiginerusalernissaat aammalu savaaqqat toqusartut ikilisinnaat. Savaaqqat toqusarneri pissutaasunit arlalippassuarnit sunnerneqartarput, silarlunna, mineralinik amigaateqarnej, timminnej, savaaqqat ungalunat tattoqinnerat sunniisartunut ilaapput aammalu qimminit, teriannianit tulukkanit imaluunniit nattoralinnit aallarunneqartarlutik. Taamaalilluni savat tammarnernannut imaluunniit toqunerannut sunniisut, pissutaasartut arlaqarput. Pissutaasartunik, savaaqqat tammarnernannut imaluunniit toqunerannut sunniisartunik misissuisoqarnissaa Naalakkersuisut tapersersorpaat. Savaaqqat toqusartut ikilisinnaarnerinut aaqqiissutaasinnaasunut misilittagaqarluarnernullu assersuutissanut allattuiffimmik suliaqartoqassasoq Naalakkersuisut kissaatigaat. Misissuineri Kalaallit Nunaanni savaatilinni misilittakkat aallaavigineqartariaqarput.

Savaaqqat toqusartut qanoq amerlatigisut nattoralinnik pissuteqarnerisut, nattoralinnik kisitsinerinnakkut paasineqarsinnaangilaq. Tamatumunnga pissutaavoq kisitsineri aappariinnik piaqqiortunik inersimasunik peqarfii taamaallaat paasineqarsinnaammata. Nattoralinnik nutaqqanik aamma nattoralinnik inersimasunik ukiumi pineqartumi piaqqinngitsunik kisitsineq annertoorujussuarnik nalorninartortaqtussaavoq, tassami taakkua sumiiffimmi aalajangersimasumiittuunngimmata angalaannartuullutillu.

1970-ikkunni natorallip nerisarisartagai Kalaallit Nunaata kujataani misissorneqarput. Misissuinerit takutippaat natorallit annertunerpaatigut aalisakkanik timmissanillu imarmiunik uumasuteqartut. Natorallit nerisaasa 5 procenti angullugit tassaapput uumasut miluumasut, tassaasut terianniat piarai, silut aamma savaaqqat. Savaaqqat natorallit nerisaanni annikitsuaraaraannaapput aammalu misissuinerit takutippaat savaaqqap sapaatip akunnera ataaseq sinnerlugu utoqqaassusillit natoralinnit tiguneqarsinnaanissaminnut oqimaappallaalereersimasartut.

Natorallit pissusilersortarnerisa allanngorsimanagerat pillugu paasissutissat nutaat Naalakkersuisut soqutiginarititortorujussuuaat aammalu pissusilersortarnerup taassuma aammalu savaaqqat tammartarnerisa toqusarnerisalu tamakkiisumik misissorneqarnissaat tapersersorlugu.

Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuut manna saqqummiuppaat:

”Savaaqqat tammartarnerannut imaluunniit toqusarnerannut pissutaallutik misissuinerimik Naalakkersuisut suliaqarfigineqassasut. Misissuineri najukkani ilisimasat aallaavigineqassapput aammalu Kalaallit Nunaata kujataani natorallit amerlassusaasa ineriartornerannik naatsorsuinerimik misissuineq imaqqassalluni.”

Matumuuna aalajangiiffisassatut siunnersuut Inatsisartuni kajumittumik suliassanngortippara.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

UKA2022/32

13.10.2022

Adam Kristensen

**Kujataata Kommuneani kangerlunni savaateqarfigineqartuni
nattoralinnik kisitsisoqarnissaanik kisitsinermilu susassaqartut
akuutinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik
Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut**

(Inatsisartunut ilaasortaq, Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit)

Siunnersuuteqartup saqqummiusnaanut Inuit Ataqatigiinniit imaattumik
oqaaseqarniarpugut,

Siunnersuutigineqarpoq Kujataata Kommuneani nattoralinnik kisitsisoqassasoq
savaalilinnit maluginiarneqarsimammat nattorallit amerlisimasut
qaqutigoortuunngitsumillu savaaqqanik nerisaqartalersimasut

Siunnersuuteqartup ilanngullugu oqaatingaa savaatillit maluginiarsimangaat
qangaanerusoq nattorallit ataasiakkaarlutik savaaqqanik
piniartarsimangaluarlutik maanna amerlasuukkaarlutik piniaqatigiittalersimasut
tamatuma kinguneranik savaatillit inuutissarsiornerannut
akornutaalersimasinnaallutik tassa savaaqqanik nerisaqartarnermikkut

Nattorallit eqqissisimatitaapput, taamaattoq siunnersuuteqartup oqaatigivaa
nattoralinnik kisitsinermi paasinarsippat amerlivallaarnermikkut savaatilinnut

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

akornutaalersimasut tamanna pillugu misissuereernermi
eqqartungassanngortinneqarsinnaasoq nattorallit qanoq pineqassanersut
Siunnersuuteqartup tunngavilersuutai paasilluarlugit Inuit Ataqatigiinniit
siunnersuut tapersorsorparput ataatsimiitsitaliamullu susasaqartumut
ingerlateqqillugu.

13.10.2022

UKA2022/32

Jens NapätôK', Naleraq

Kujataata Kommuneani kangerlunni savaateqarfeqarfigineqartuni nattoralinnik kisitsisoqarnissaannik kisitsinermilu susassaqtut akuutinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit)

Siullermeerineq:

Kujataata kommuniani kangerlunni savaateqarfigineqartuni nattoralinnik kisitsisoqarnissaannik kisitsinermilu susassaqtut akuutinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut pillugu Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit, siunnersuummik saqqummiussineranut Naleqqamiit qutsavigerusupparput imatullu siunnersuut oqaaseqarfigissavarput.

Nattoralit kisinneqarnissaat pisariaqarpa? Ila nattoralit malinnaavigineqarluarput aammalu suut nerisarisarinerusarneraat qulaajarlugit misissuisoqartarnikuuvoq, taamaammallu maannakut aningaasarpasuit atorlugit kisinneqassanersut uani siunnersuummi nalilersornialerparput ilumut kisitsisoqassanersoq.

Kialluunniit nattoralinnut ilisimasaqtup nalunngilaa nattoralik uumasooq nujuartaagaluartoq, taamaakkaluartoq ukiuni kingullerni nattoralit amerliartorneri ilutigalugu Nattoralik nujuartaagaluarluni illoqarfiup iluani allaat takussaasarnera nalinginnaagaluttuinnartoq.

Nattoralik nunatsinni illersugaavoq taamaasilluni 1973-imiit atuutilersumit piniaqqusaanani illersugaavoq.

Naleraq

Nattorallip malinnaaffigineqarlutik ingerlasoqarnikooqaaq aammalu maannakkut amerleriarsimane-
rat kialluunniit malunnaasup nalunngilaa aammalu timmiaq nujuartaagaluarluni illoqarfinni ta-
kussaanera nalinginnaasorujussuannngorsimavoq allaat aneersaarfinni tassalu altanini illunilu il-
loqarfinni missimaartut nalinginnaasorujussuannngornikuulluni.

Nattorallit aappariiat 170 missaaniittut maannakkut eqqoriarneqartarput amerliartorneranilu
tamakkiisumik amerlassusaat oqaatigineqartarluni 150 170-illu akornaniittut oqaatigineqartarluni.

Nattoralik nunatsinni nungunnissaminik ulorianartorsiortutut oqaatigineqarsinnaajunnaarnikuuvoq.
1970-ikkunni aappariit 100-ut ataallugit inissisimalerneraniit maannakkumut aarlerinaateqanngitsu-
mut inissisimalersimasut oqaatigineqartariaqarpoq, taamaammallu nunatsinni akornutaasalernerat
ilutigalugu arlaatigut periarfissanik qulaajaasoqarnissaa Naleqqamiit nalilersugassaqqissutut isi-
gaarput, kisiannili kisittariaqarnerat pisariaqarsorinngilarput nalunngereeratigu amerliartortut
aammalu ulorianartorsiorunnaartut.

Savaatilinnut ajoqutaasarnerat ajornartorsiutaasoq savaatillit saqqummiuttagaat aallaavigalugu ar-
laatigut aaqqiisoqarnissaanik Naalakkersuisut periarfissarsiornissannik kaammattorusuppagut
kiseqqaanngikkaluarlugit taamatut akornutaalersimanagerat anigorniarneqarsinnaasoq naleqqamiit isu-
maqarfigigatsigu.

Taamaammallu siunnersuut kisititsisoqarnissaanik toqqaannaq Naleqqamiit tapersersuinngikkaluar-
luta Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat naaperiarlugu oqaaseqaatigut innersuussutiga-
lugit ataatsimiititaliamut ingerlatseqqipparput.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat:

*”Savaaqqat tammartarnerannut imaluunniit toqusarnerannut pissutaallutik misissuineramik
Naalakkersuisut suliaqaqquneqassasut. Misissuinermi najukkani ilisimasat aallaavigineqassapput
aammalu Kalaallit Nunaata kujataani nattorallit amerlassusaasa ineriartornerannik naatsorsu-
inernik misissuineq imaqaassalluni.”*

Kujataata Kommuneani kangerlunni savaateqarfeqarfigineqartuni nattoralinnik kisitsisoqarnissaannik kisitsinermilu susassaqtut akuutinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit)

(Siullermeerneqarnera)

Qujanaq Inatsisartunut ilaasortamut Mariane Paviasen-imut siunnersuuteqarneranut.

Demokraatit isumaqatigaat, ajornartorsiutaassasoq nattoralit amerlassusaat ima annertutigilersimappat, toqqaannartumik savaateqarfigineqartuni ajoqutaalersimalluni. Savaaraq annaaneqartoq isertitassaraluanik annaasaqaataavoq, tamannalu savaatilimmut uggornartuulluni.

Apeqqutaavorli ilumut IA-p uani allaaserineratut ajornartorsiutaatiginersoq. Piviusut takulaariartigit.

Peqatigiiffiup Timmiaq ajornartorsiut misissorsimavaa Kujataanilu misissuisimanerit innersuussutigalugit, ersarissumik takutitsisut, savaaqqat nattoralit nerisaanni suunngitsut. Nattoralit aalisakkanik silunillu nerisaqarneruvoq. Taamaattumik eqqarsarluarqaartariaqarpugut nattoralinnik kisitsinissamut misissuineranut annertuunut aningaasanik atuinnginnitsinni.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuutigaarput, Aalisarnermut- Piniarnermut Nunalerinermullu ataatsimiititaliap siunnersuutip oqaluuserineqarneranut atasumik Timmiaq Savaatillillu Peqatigiiffiat atassuteqarfigisagaat paasiniallugu, qanoq annertutigisumik tamanna ajornartorsiutaanersoq, ilanngukkusutaallu paasiniallugit, qanoq ilioraanni pitsaanerunersoq.

Tassunga atatillugu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat soqutigintutut isigaarput, ajornartorsiutip annertussusaanik misissuinerussammat siammassinnerusumik isiginneriaaseqarluni.

Siunnersuut taamatut oqaaseqaatitalerlugu Aalisarnermut-, Piniarnermut Nunalerinermullu ataatsimiititaliami oqaluusereqqitassanngorlugu innersuunneqarpoq.

Siverth K. Heilmann

UKA 2022/32-1

Atassut

13. oktober 2022

Kujataata Kommuneani kangerlunni savaateqarfigineqartuni nattoralinnik kisitsisoqar-nissaannik kisitsinermilu susassaqartut akuutinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqqune-qarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit)

Siullermik Kujataata Kommuneani kangerlunni savaateqarfigineqartuni nattoralinnik kisitsisoqar-nissaannik siunnersuuteqartoq Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit siunnersuuteqarninnut qujanaq, imatullu naatsumik Atassummiit oqaaseqarfigissavarput.

Siunnersuuteqartoq ilumoorpoq 1973-miilli Nattoralit Nunatsinni eqqissimatitaalernikummata, mannaluk tikillugu ukiuni 49 missaani eqqissimatitsineq atuulluni. Savaatilinnilumi Nattoralit amerlavallaalersimanagerat savaaqanillu ilanngartuinerujussuat tusaamavarput.

Timmiarsuaq kusanaqisoq Nattoralik Nunatsinni ikiliartuinnarsimanageranik nungutaasinnaaneralu aarlerigineqarluni taaneqareersutuut ukiorpassuit eqqissimatitaavoq, massakkullu qularutissaann-gitsumik Nunatsinni Nattoralit amerleriangaatsiarsimapput.

Taamaattumik pingaartumik kujataani kisitseqqittoqarsinnaanageranik isumaq siunnersuuteqartumiit tunngaviatigut taperserlugu, suliap aappassaaneerreqartigani ataatsimiititaliamut susassaqartumut ingerlaqqaarnissaa Atassummiit inasutigaarput.

Qujanaq.

**Kujataata Kommuneane kangerlunni savaateqarfeqarfigineqartuni nattoralinnik
kisitsisoqarnissaannik kisitsinermilu susassaqartut akuutinneqarnissaannik
Naalakkersuisut peqqunneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut
siunnersuut**

Mariane Paviasen, Inuit Ataqtigiit, saqqummiunneqartoq

pillugu

**Eqqissimatitsinermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliap siunnersuutip
aappassaaneerneranut**

ISUMALIUTISSIISUTAA

Ataatsimiititaliap suliamik suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Nivi Olsen, Demokraatit, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Jens Kristian Therkelsen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Adam Kristensen, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut

UKA2022-mi 13. oktober siullermeerinninnerup kingorna siunnersuut ataatsimiititaliamit misissorneqarpoq.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Kommune Kujallermi kangerlunni savaateqarfiusuni nattoralinnik kisitsisoqarnissaata qulakkeerneqarnissaa uani siunnersuummi siunertarineqarpoq. Savaateqarnermik inuussutissarsiateqartut savaaqqanik annaasaqartarnertik, tassungalu atatillugu aningaasatigut annaasaqaatit unammilligassallu pillugit anigorniarneqarnissaannut aaqqiissoqarnissaa siunnersuuteqartup pingaarnertut kissaatigaa. Nattoralinnik kisitsinissami kisitsisit piviusut aallaavigalugit qanoq amerlatiginerisa ilisimalernissaat pingaarnertut anguniarneqarpoq. Tamanna tunngaviatigut nattorallit qanoq eqqissimatitaaernerinut naliliinikkut kingornalu isumaliutigeqqinneratigut aamma savaateqarfiit akornanniinnerannut ikilisaasoqarsinnaanersoq aalajangersakkamut allannguissamut pisariaqarnersoq siunertarineqarpoq. Tassunga atatillugu aamma nattorallit savaateqarfinniit qimaatinneqarsinnaanersut isumaliuutigineqarsinnaavoq.

2. Siunnersuutip Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Siunnersuutip siullermeerneqarnerani Inatsisartut ilaasortaannit ilaatigut taparserneqarpoq. Savaatillit tigussaasumik ajornartorsiutaat annaasaqaatigisartagaallu paasilluarneqarpoq.

Siunnersuuteqartup aaqqiissutigerusutaa aamma qinigassaasinnaasut allat oqallisigineqarlutik, tassani immikkut qanoq iliuseqarnissaq pitsaanerpaassanersoq pingaartinneqarluni suliarineqarpoq. Siullermeerinninnermi oqaluuserinninnermi Naalakkersuisunut allannguutissatut siunnersuummik imaattumik saqqummiussinissamut pissutissaqalersitsivoq:

”Savaaqqat tammartarnerannut imaluunniit toqusarnerannut pissutaallutik misissuinnermik Naalakkersuisut suliaqaqquneqassasut. Misissuinnermi najukkani ilisimasat aallaavigineqassapput aammalu Kalaallit Nunaata kujataani nattorallit amerlassusaasa ineriartornerannik naatsorsuinernik misissuineq imaqaqassalluni.”

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat siullermeerinninnermi tapersorluarneqarpoq, qanoq ililluni oqimaatigiissaakkamik savaatillit nattorallillu sapinngisamik ajunnginnerpaamik atukkamik navianartorsiunnginnissaat qulakkeerneqarluni anguneqarsinnaanersoq, immikkut oqallisigineqarluni. Tassunga atatillugu savaaqqat toqusartut ikilisarneqarnissaasa aammalu savaaqqamut pissarsiassap annertunerpaaffissaaniitinnissaanut anguniagaqarneq Nunalerinnermut periusissiaq 2021-2030, suliarlu aallarnisarneqalereersimasoq Nunalerinnermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutinut Avatangiisinullu Naalakkersuisup oqaatigaa.

3. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Uuma siunnersuutip suliarineqarnerani siunnersuuteqartumit Naalakkersuisuniillu suliniutigiumaneqartut kisiisa ataatsimiititaliap aallaavigaat. Nattorallit eqqissimatitaanerannut allannguinnissamut eqqarsaatersuutit kingornalu suliniutigineqarsinnaasut ataatsimiititaliamit taamaalilluni isummerfigineqanngillat. Pineqartumut suliarinneratarsinnaanermut tunngatillugu kingorna Inatsisartut innersuussillutik siunnersuuteqassagaluarpata imaluunniit aalajangiinnissamut toqqammavisoq ataatsimiititaliamut saqqummiunneqassagaluarpat, tamanna ataatsimiititaliamit utaqeqqaarumaneqarpoq.

Siunnersuutip siullermeerneqarnerani Inatsisartunut ilaasortat oqallinnerini pissutsit taaneqartut isumaliutigineqartullu allallu aallaavigalugu, savaatillit savaaqqanik annaasaqartarnerannut tunngatillugu ataani allassimasut atugassarititaasut Inatsisartunut ilaasortanit oqaluuserineqarput.

3.1. Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaanni misissuinissamut killissarititaq

Allannguutissatut siunnersuummi misissuinissamut siunnersuutigineqartoq pillugu kingusinnerpaamik Naalakkersuisut tunniussivissamik saqqummiussaanni ulluliisoqarsimangilaq. Siullermeerinninnermi siunnersuuteqartup piffissaliussamik ulluliinnginnermut tunngatillugu apeqquteqarnerata kingorna Naalakkersuisut ilisimatitsissutigaat tamanna piumaartoq 2023-mi. Taamaalilluni misissuineq Inatsisartunut

Upernaakkut ataatsimiinnermi 2024-mi ataatsimiititaliap paasinninnera naapertorlugu saqqummiunneqarsinnaassaaq. Naalakkersuisut tassunga atatillugu attuumassuteqartut tamaasa peqataatinneqarnissaat aammalu taamannak misissuinnermi piffissaq pisariaqartinneqartoq atoqqullugu ataatsimiititaliap kaammattuutigaa. Ataatsimiititaliap tamanna pequtugalugu misissuinerup inernerata Upernaakkut ataatsimiinnermi 2025-mi saqqummiunneqarnissaa paasilluarsinnaassavaat. Tassunga atatillugu siunnersuutip aappassaaneerpeqarnerani Naalakkersuisunit isummerfigineqarnissaa Ataatsimiititaliap kaammattuutigaa.

3.2. Nattoralit pillugit paasissutissat killifiat

Siunnersuummut atatillugu ataatsimiititaliap nattoralit Kalaallit Nunaanni qanoq siammarsimatiginerat naatsumik nassuiaasissallugu tulluorsorisimavaat. Ataatsimiititaliap nalunaarusiaq aallaavigaa ”Biologiske interesseområder i Vest- og Sydøstgrønland – Kortlægning af vigtige biologiske områder” (Pinngortitat inuunerannut tunngasumik kitaani kujataanilu piffinnik pingaarutilinnik soqutigisaqarfinnik paasissutissanik sumiifilersuineq), ilaatigut Naalakkersuisut aningaasatigut tapeeqataaffigisaannik 2016-imi Århus Universiteti Pinngortitaleriffiullu akornanni suleqatigiillutik suliarineqartoq.

Nalunaarusiami immikkoortumi ”8.3.5. Nattoralik *Haliaeetus albicilla*” nattoralip siammarsimanera killiffialu eqqartorneqarput. Tassani takuneqarsinnaavoq Disko Bugtimit kujammut Kap Farvel tikillugu nattoraleqarfeqartoq, Tunullu kujaterpiaani nattoralinnik aappareeqaaluttoq. Siunnersuuteqartup erseqqissaassutigaa piaqqisartut 1980-ikkunnili nalunaarsorneqarsimasut. Tassani nalunaarsorneqarsimallutik aappariit 170-t missaanniittut, taakkulu pingaartumik Nanortallip Sisimiullu akornanniittut. Nattoralit ikinnerusimagaluartut nalilerneqarpoq, kisianni ukiuni qulikkaani kingullerni peqqassuseq pitsanngoriartorsimavoq. Nattoraleqassuseq Mianersuuttarialittut (VU) nuna tamakkerlugu Allattorsimaffimmi Aappalaartumi allassimavoq, peqassuseq annikitsuararsuartut matoqqasorujussuartullu nalilerneqarsimammat. Nunarsuaq tamakkerlugu Allattorsimaffimmi Aappalaartumi nattoralik navianartorsiunngitsutut (LC) nalunaarsorneqarsimavoq, Ulorianartorsiortutut allaqqariarluni (NT) 2005-imi allattorsimaffimmi appartinneqarsimammat.

Nattoralit nerisartagaat 1970-ikkunni misissuinerup takutissimavaa annerpaamik aalisagartorlutillu immap timmiaanik nerisaqartarsimasut. Nattoralit nerisartagaat ataatsimut isigalugit annikitsuararsuarmik savaarartaqarput amerlanertigullu uani pineqarput savaaqqat napparsimasut, toqulersut imaluunniit toqoreersut.¹

3.3. Savaaqqat annaaneqartartut

Naalakkersuisut Nunalerinermut Periusissiaq 2021-2030 siunnersuutip siullermeerneqarnerani

¹ Kjeld Hansen, 'Nattoralit amerlassusaat pillugit allaaserisaq *Haliaeetus albicilla groenlandicus* Brehm Kalaallit Nunaanni ukiuni 1972-74', Dansk Ornitolog Forenings Tidsskrift, nr. 73-mi (Timmiarsiuut Quppersagaat)

ataatsimiititaliap misissorpaa. Savaateqarnerup killiffia tabelimi uani takuneqarsinnaavoq. Piffissami 2010-2019-imi savaaqqat annaaneqartartut qanoq amerlatigineri ataani tabelimiittut ataatsimiititaliamit oqaluuserineqarput. Savaaqqat annaaneqartartut 5 %-it aamma 8,5 %-it akornanniissimapput ukioq 2015 minillugu, tassani annaaneqarsimasut 13 %-it qaangersimammagit, tamanna ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Suliniutit suulluunniit taamatut annaasaqartarnermut annikillisaataasinnaasut tunngaviatigut tikilluaqquneqarnissaat ataatsimiititaliamit isumaqarfigineqarpoq.

Ukioq	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Savaaqqat	25.383	25.445	25.379	24.614	23.287	22.018	21.569	22.405	22.285	23.186
Savaaqqat annaasat	1.365	1.953	1.767	1.923	1.542	3.007	1.448	1.911	1.661	1.204
Procentinngorlugit annaasat	5,38	7,68	6,96	7,81	6,62	13,66	6,71	8,53	7,45	5,19

Najoqqutaq: Nunalerinermut periusissiaq 2021-2030

3.4. Savaatillit savaaqqanik annaasaqartarnerminni taartisinissaminnut periarfissaat

Qallunaat Nunaanni uumasuutiminnik amaqut saassusinerisa kinguneranik annaasaqarsimagunik taartisinissamut periarfissaqartut ataatsimiititaliap ilisimavaa. Savanut savaaqqanullu akigitinneqartartut immikkut ilaatigut tassani aqqissuussisoqarsimavoq. Ataatsimiititaliap isumaqatigaa uani pisumi taamaallaat savaaqqanik annaasaqarnermut pissutsinut tunngassuteqartoq. Taamatuttaaq uumasuutininik ammaqqunik saassunneqarsimasunik annaasaqarnermi taartisinissamut aqqissuussinerit assigiinngitsunut, piunasaqaatinut pissutsinullu taartisiassat annertussusaat kalaallit atugaannut toqqaannartumik nuunneqarsinnaanngitsut ataatsimiititaliamit ilisimaneqarpoq. Savaateqarnermik inuussutissarsiutillit nattoraleqaannarnissaatalu oqimaqatigiinnissaat qulakkeerniarlugu sakkussat innersuussutigineqarnissaat ataatsimiititaliamit taamaallaat siunertarineqarpoq. Akit taartisinermi allattorsimasut paasissutissatut ilaat imatut isikkoqarput:

Suussuseq	Taartisiat kr/ataaseq
Savaaraq/savaasaraq (0 - 10 qaammatit.)	950 kr
Sava ilumittoq	2965 kr
Sava piaralik	1350 kr + 950 kr. savaaqqamut ataatsimut

Najoqqutaq: Miljøstyrelsen, www.mst.dk

Taamatuttaaq tuttuuteqarnermik inuuniuteqartunut, uumasunik qaasuttunik saassuussisoqarsimatillugu annaasaqarnerminni taarsiivigineqarnissamut Norgemi aqqissusaqartoq ataatsimiititaliamit ilisimaneqarpoq. Norskit Avatangiisinut Pisortaqarfianni takuneqarsinnaavoq nutaarsiassaq ukioq manna 10. martsimi ullulernerqarsimasumi, qulequtaqartoq ”*Økning i antall erstattede tamrein i fjor*”, nattoralissuaq annertunerpaamik taarsiivigineqarnissamut peqqutaasartoq. Tamatuma saniatigut aqqiinerup ilusilersorneqarnera

imaluunniit taartisinissamut akit atuuttunut tunngatillugu ataatsimiititaliaq sukumiinerusumik ilisimasaqanngilaq. Maani nunatsinni assingusumik aaqqiissuteqarnissamut ilisimasanik isumassarsiorfissatullu aallerfiusinnaasunik periarfissaqartoq ataatsimiititaliamit paasineqarpoq.

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuerineqassappat nunatsinni savaatilinnut assingusumik aaqqiisoqarsinnaanera Naalakkersuisut eqqarsaatigissagaat ataatsimiititaliamit kaammattorneqarput. Tassungaa atatillugu taartisinnaanerup annertussusaa, savaaqpanik annaasaqarnermut nalunaarutiginnittarnermi pisortanullu attaviginnittarnermi iluaqutaassasoq ataatsimiititaliamit isumaqarfigineqarpoq. Ataatsimiititaliap matumuuna Naalakkersuisut inassuteqarfigai nattorallit pillugit qulaajaanermi ilisimasaqartut allat atorluarneqarnissaannut, qulaani taaneqartunut nattorallit pillugit suliaqarnermi qulaajarneqartussanut tunngatillugu.

4. Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Inatsisartut suleriaasianni § 33, imm. 1-imi allassimavoq aalajangiiffigissassatut siunnersuutip piviusunngortinnerani aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat siunnersuutip tunngavilersuutaani allaaserineqassasut.

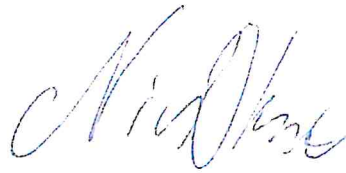
Tamanna naapertorlugu siunnersuutip piviusunngortinneqarnerani aningaasatigut kingunerisassat aalajangiiffigissassatut siunnersuummi nalunaarneqarsimasut katillugit 1 mio. koruuniusut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussinermi aningaasatigut kingunerisassat naliliivigeqqineqarnissaat Naalakkersuisut pissutissaqarsorinngilaat. Taamaalilluni aalajangiiffigissassatut siunnersuutigineqartumi sinaakkutissat iluini pinnaasoq ataatsimiititaliamit isumaqarfigineqarpoq.

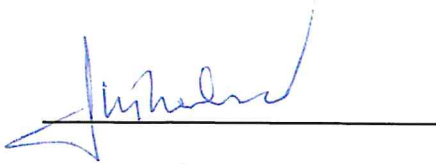
5. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat ataatsimiititaliap isumaqatigittup akuerisassanngortippaat.

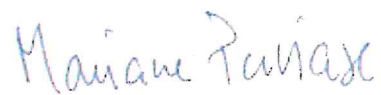
Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiitaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

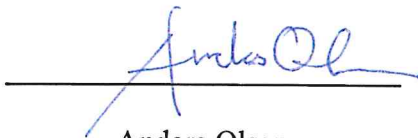
Nivi Olsen
Siulittaasup tullia

Jens Kristian Therkelsen

Mariane Paviasen

Anders Olsen

Adam Kristensen

(Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutitut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq)

Kujataata Kommuneani kangerlunni savaateqarfeqarfigineqartuni nattoralinnik kisitsisoqarnissaannik kisitsinermilu susassaqtut akuutinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut

Akissuteqaat

(Nunalerinermut, Imminut Pilersornermut, Nukissiutitut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq)

Aappassaanneerpeqarnera

Naalakkersuisut sinnerlugit Eqqissisimatitsinermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliaq Ataatsimiititaliap siunnersuummik peqqissaarussilluni sulinera pillugu qutsavigaara. Naalakkersuisuniit naammagisimaarlugu maluginiarneqarpoq, Ataatsimiititaliap isumaqatigiissup Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutip saqqummiussaata akuerineqarnissaa inassutigigaa.

Allannguutissatut siunnersuummi misissuinerup sunnersuutigineqartup suliarinissaanut piffissamik atuisoqarnissaanut Ataatsimiititaliap paasinninnera Naalakkersuisunit nuannaarutigineqarpoq. Misissuinerup inernerisa Ataatsimiititaliap inassuteqaateqarnera naapertorlugu kingusinerpaamik 2025-imi Upernaakkut Ataatsimiinnermut atatillugu Inatsisartunut saqqummiunneqassasoq Naalakkersuisunit.

Naalakkersuisuniit allannguutissatut siunnersuutip akuerineqarnissaa inassutigineqarpoq.

Taamatut oqaaseqarlunga siunnersuut Inatsisartuni suliarineqartussanngorlugu tunniuppara.